

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Likestillingsombudet
Postadresse Postboks 8048 Dep 0031 Oslo
Kontoradresse Grensen 5 0159 Oslo
Sentralbord 22 24 25 61
Telefaks 22 24 09 01
E-post likestillingsombudet@likestilling.no

Deres ref

Vår ref (bes oppgitt ved svar)

Dato

1209/2003/147 HI/EJ

7 mai 2003

HØRING – NOU 2003:9 SKATTEUTVALGET – FORSLAG TIL ENDRINGER I SKATTESYSTEMET

Barne- og familiedepartementet har gjort Likestillingsombudet oppmerksom på ovennevnte forslag til endringer i skattesystemet. Jeg har sett på forslaget i et likestillingsperspektiv og har noen kommentarer. På grunn av korte frister sendes mine kommentarer direkte til FD med kopi til BFD.

Utvalget har blant annet foreslått at skatteklasser 2 og foreldrefradrag i inntekt oppheves.

Ombudet har tidligere uttalt seg om disse spørsmålene, se vedlagte kopi av brev datert 31 oktober 1996 s. 6, og viser i hovedsak til dette brevet. Nedenfor følger mine tilleggsbemerkninger basert på dette nye forslaget.

Skatteklasser 2

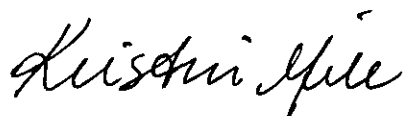
Jeg la i mitt brev av 31 oktober 1996 til grunn det daværende utvalgets forutsetning om at enslige forsørgere med lav inntekt skulle skjermes ved en avvikling av skatteklasser 2 gjennom et særfradrag i skatten. Jeg ser at denne forutsetningen ikke er videreført. Jeg antar begrunnelsen er at en ønsker å fjerne fradrag som ikke knytter seg direkte til erverv av skattyters inntekt. At en ønsker å fjerne denne type fradrag har jeg stor forståelse for. Det er imidlertid svært viktig å skjerme aleneforsørgere med lav inntekt slik at de ikke kommer enda dårligere ut økonomisk på grunn av en eventuell endring av skatteklasser. En slik støtte til aleneforeldre kan for eksempel gis gjennom barnetrygden. Jeg viser for øvrig til Ombudets synspunkter som fremkommer i vedlagte kopi av brev fra 1996.

Foreldrefradrag

I NOU 1996:13 ble det bl.a. vist til at det forelå et forslag om et gratis pedagogisk tilbud til barn i alderen 3-5 år, og en mente dermed at dersom dette tilbudet ble realisert var det liten grunn til å opprettholde foreldrefradraget.

Barn i alderen 3 til 5 år har pr i dag fortsatt ikke et gratis pedagogisk tilbud. Slik jeg vurderer det er det heller tvilsomt at et slikt tilbud vil komme i nærmeste fremtid. Jeg viser forøvrig til Ombudets synspunkter i brevet fra 1996.

Med vennlig hilsen

Kristin Mile
likestillingsombud

- Vedlegg Kopi av brev datert 31 oktober 1996

Kopi BFD

Saksbehandler Heidi Iversen

KOPI

til orientering fra
LIKESTILLINGSOMBUDET

③ - 14

Barne- og familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

96/03331 L KGE

1465/96/95 KM/BP

31. oktober 1996

NOU 1996:13 - OFFENTLIGE OVERFØRINGER TIL BARNEFAMILIER - HØRING

Likestillingsombudet viser til departementets brev av 29 juli 1996. Ombudet har vurdert ovennevnte utredning, blant annet ut fra kvinners behov for og muligheter til yrkesdeltakelse, herunder mulighetene for avlastning og betryggende omsorg for egne barn.

Likestillingsombudet har følgende merknader til de foreslåtte endringer i utredningen:

Utvalget understøtter i sin utredning betydningen av å investere i en barneorientert samfunnsstruktur og en godt utdannet oppvoksende slekt som forener arbeidsorientering med omsorgsansvar. Likestillingsombudet er enig i denne prioriteringen. I og med at kvinner fortsatt har og føler hovedansvaret for egne barn, er det av stor betydning at samfunnet legger forholdene til rette for at kvinner som ønsker det, kan kombinere lønnet arbeid med omsorgsansvar. At det i forhold til den oppvoksende slekt fokuseres på en framtid der arbeidsorientering forenes med omsorgsansvar, vil kunne føre til et mer likestilt samfunn der kvinner og menn er mer innstilt på å dele ansvaret for barna, og det vil igjen gi kvinner større reelle muligheter til lønnet arbeid.

I utvalgets mandat er det bestemt at forslagene skal utredes innenfor eksisterende budsjettammer.

OVERFØRINGER I BARNETS FØRSTE LEVEÅR

Fødselspenger

Utvalgets flertall foreslår en forbedring i stønadsnivået for dem som ikke har rett til betalt fødselspermisjon, eller som har et relativt beskjedent inntektsgrunnlag. Dette vil øke inntekten til kvinner som i dag er mottakere av dagens engangsstønad, herunder enslige forsørgere, studenter og innvandrerkvinner. Utvalget peker på at spesielt enslige forsørgere vil komme noe bedre ut med den foreslåtte ordningen, mens studenter vil i gjennomsnitt komme noe dårligere ut det året de får barn. Flertallets forslag går ut på at fødselspengenes minstenivå settes lik minstepensjon for enslig, og at de gjøres skattepliktige og pensjonsgivende.

Likestillingsombudet er enig i at det er viktig å bedre den økonomiske situasjonen for de dårligst stilte i samfunnet, blant annet enslige forsørgere og innvandrerkvinner, men er uenig i at det foreslåtte utvalgets flertall går inn for er den beste løsningen. Flertallets forslag innebærer en tilnærming av den økonomiske situasjonen for hjemmeværende og yrkesaktive kvinner. Dersom flertallets forslag på sikt fører til at forskjellen mellom disse kvinnene mer eller mindre viskes ut, frykter Ombudet at dette kan føre til at kvinners yrkesdeltakelse svekkes. Først og fremst vil dette kunne bli situasjonen for de deltidsarbeidende (46% av alle yrkesaktive kvinner). Store deler av denne gruppen vil få et langt mindre insitament til å arbeide om man ikke skulle komme noe bedre ut økonomisk. En slik ordning vil lett ha som signaleffekt at kvinnelig arbeidskraft ikke er så viktig eller nødvendig for samfunnet. Slik jeg ser det, er det viktig å ikke tape av synet verdien av tilknytningen til arbeidslivet, og det å beholde lønnen. Som utvalgets mindretall peker på, vil ordningen få preg av en omsorgslønn. Likestillingsombudet vil heller prioritere andre ordninger som styrker situasjonen for familier med svak økonomi. Ombudet vil også gå i mot en ordning som svekker studenters levekår, noe den foreslåtte ordningen vil komme til å gjøre. Også studenter er blant de grupper i samfunnet som har svak økonomi, spesielt gjelder dette studenter som får barn i studietiden.

Hele utvalget går inn for at det bør etableres selvstendig rett til fødselspenger for fedre. Likestillingsombudet støtter dette forslaget. Ombudet var selv medlem av det utvalget som utredet selvstendig opptjeningsrett for fedre (NOU 1995:27), og viser for såvidt til hva som ble sagt der av flertallet, se kap. 7.3, samt til Ombudets høringsuttalelse av 9. januar 1996. Ombudet er opptatt av at fedre i større utstrekning enn i dag, skal ta deler av fødselspermisjonen. Skal foreldrene ha et reelt valg, er det etter Ombudets mening nødvendig at de ikke taper for mye på det økonomisk dersom faren tar en del av permisjonen, noe som særlig i dag vil være tilfelle når mor ikke har vært yrkesaktiv før fødsel, eller er deltidsarbeidende.

Fedres rett til 14 dagers permisjon ved fødsel

Utvalgets flertall foreslår i utredningen at den retten fedre har til 14 dagers fri ved fødsel bør gjøres lønnet. Likestillingsombudet er enig i dette. Allerede i dag er dette gjennomført etter avtale i statlig og kommunal sektor, og i en del større bedrifter i privat sektor. Forslaget vil innebære en mer lik situasjon for fedre uavhengig av om de arbeider i offentlig eller privat sektor. Forslaget vil kunne stimulere flere fedre til å delta mer i omsorgen i barnets første leveår. Ombudet ser det også som viktig at forholdene legges til rette for at fedrene kan være

tilstede å dra omsorg for mor og barn rett etter fødselen. Ombudet er videre enig i at lønnen bør begrenses til 6G, tilsvarende som for andre trygdeytelser på dette området.

OVERFØRINGER FOR 1-5-ÅRINGER

Barnehagesubsidier contra kontanttilskudd til småbarnsforeldre:

Utvalgets medlemmer har vurdert alternativene subsidier til barnehagene eller kontantoverføringer til småbarnsforeldre. Et flertall av medlemmene går inn for subsidier, mens et mindretall ønsker kontantoverføringer. Flertallet foreslår også å øke den statlige subsidieringen av barnehagene, noe som kan bidra til å redusere foreldrebetalingen i barnehagene. Utvalgets flertall peker på at mindretallets forslag om å bruke kr. 30.000,-, innbefattet alle subsidier til barnehager, vil skape vanskeligheter for den framtidige driften av barnehager. Blant annet vil foreldrebetalingen bli vesentlig høyere enn den er i dag. Dette igjen vil kunne vanskeliggjøre særlig kvinners yrkesaktivitet. Likestillingsombudet er enig i denne vurderingen. Ombudet ser det som viktig at samfunnet har en godt utbygget barnehagevirksomhet på et høyt kvalitetsmessig nivå til en overkommelig pris slik at alle foreldre som ønsker det, kan ha et reelt valg om barnehage tilbud. Mindretallet anfører som begrunnelse for sin prioritering av kontantstøtte at dette på beste måte vil sikre reell valgfrihet. Likestillingsombudet stiller seg tvilende til om dette i praksis vil medføre riktighet. Selv om hver småbarnsfamilie får utbetalt kr. 30.000,- pr. år i kontantstøtte, vil dette ofte ikke være tilstrekkelig til at familier med svak økonomi får et reelt valg. Ombudet er redd for at en ordning med kontantstøtte stort sett vil komme bedrestilte familier til gode, der ektefellene har råd til å la den ene være hjemme. I de fleste tilfellen vil dette være kvinnen blant annet fordi kvinner fortsatt tjener mindre enn menn. Dette vil også føre til at mange kvinner mister en verdifull tilknytning til arbeidslivet. I tillegg mener Ombudet at et godt pedagogisk tilbud som barnehagene representerer, vil være det beste alternativet for kanskje de fleste barn, noe som igjen vil gi kvinner den trygghet de trenger for å kunne gå ut i arbeidslivet etter en barnefødsel.

Barnehage tilbud og kontantstøtte/barnetrygd for 1-2-åringer

Utvalgets flertall foreslår å øke barnetrygden for 1-2-åringer til kr. 21.000,- pr. år d.v.s. det dobbelte av ordinær sats. Forslaget begrunnes med at dette er den fase i livet der det er størst knapphet på både tid og penger for foreldrene. Ett mindretall går i mot forslaget med den begrunnelse at refordelte midler bør prioriteres brukt til å trekke fedre inn i omsorgen og til fellesskapsløsninger, d.v.s. barnehager. Disse medlemmene mener at de små barna har like stort utbytte av barnehageopphold som de større barna, og at det også for disse barna er nødvendig med betryggende barnehager. Som tidligere nevnt, vil et annet mindretall prioritere kontanttilskudd, dette i tillegg til økt barnetrygd til denne gruppen.

Likestillingsombudet har forståelse for at utgiftene for småbarnsforeldre er store i denne perioden. (Hvor store, og eventuelt hvor mye større de er sammenliknet

med senere utgifter, kan jeg vanskelig uttale meg om). Likestillingsombudet har prinsipielt ingen ting i mot økt støtte til barnefamilier, men dersom støtten innebærer en fare for et redusert barnehagetilbud til denne aldersgruppen som allerede i dag har et dårligere tilbud enn eldre barn, er jeg usikker på om jeg kan støtte forslaget. Svært mange kvinner er avhengig av - og ikke minst ønsker - å gå tilbake til lønnet arbeid etter endt fødselspermisjon (Statistikk viser at yrkesdeltagelsen blant småbarnsmødre er meget høy). Ombudet ser det derfor som viktig at barnehagetilbudet for denne aldersgruppen styrkes ytterligere. Jeg ser også nødvendigheten av å prioritere refordelingen av midlene til fedre for å muliggjøre en selvstendig opptjeningsrett for fedre. Jeg er derfor tilbøyelig til å støtte mindretallets forslag (Andenæs' og Valla's).

Gratis pedagogisk tilbud for barn i alderen 3 til 5 år:

Utvalgets flertall foreslår innføring av et gratis, pedagogisk tilbud på inntil 20 timer pr. uke til alle barn i alderen 3 til 5 år. Likestillingsombudet støtter et slikt forslag. Som flertallet peker på, vil forslaget innebære at alle 3 til 5-åringer som ønsker det, får del i et slikt tilbud. Forutsatt at kommunene fortsatt kanalisere de samme ressursene til barnehagesektoren, vil barnehagesatsene bli betydelig redusert, og forslaget ville innebære at flere foreldre, les kvinner, får anledning til i større grad å kombinere omsorg med yrkesaktivitet eller utdanning, med de fordeler dette vil kunne få for kvinner generelt, og for samfunnet som helhet. Ombudet vil se en slik utvikling som positiv.

Skolefritidsordninger for 6-9-åringer

Utvalget mener at tilbudet om skolefritidsordninger for 6-9-åringer bør bygges ut videre slik at alle som ønsker det, kan få det. Likestillingsombudet støtter dette forslaget. Som utvalget påpeker er tilbudet av stor betydning for at foreldre skal kunne kombinere yrkesaktivitet med omsorgsarbeid. Spesielt er det viktig for kvinnene, og ikke minst for enslige forsørgere.

Utvidelse av barnetrygden til 18 år

Flertallet i utvalget går inn for en utvidelse av barnetrygden til 18 år. Det er anført argumenter både for og i mot denne løsningen i utredningen. Av argumenter for er det blant annet anført at ungdom er lenger i utdanningssystemet, og at færre forsørger seg selv i denne alderen. Denne tendensen forsterkes også av Reform 94. Av argumentene mot er det blant annet anført at foreldre med barn i alderen 16-18 år har bedre økonomi enn småbarnsfamilier, og at støtte til familier med presset økonomi heller bør gis gjennom behovsprøvde ordninger. Ombudet har merket seg at forslaget om utvidet barnetrygd til 18 år ikke skal bety at utbetalingen til hver familie samlet sett blir større, men at utvidelsen skal fordeles over flere år, eksempelvis lavere barnetrygd i aldersgruppen 10-18 år. Ombudet stiller et spørsmålstejn ved viktigheten av dette forslaget. En familie kan f.eks. i stedet spare barnetrygdentrygden og selv fordele den over flere år og dermed faktisk få mer å rutte med enn forslaget innebærer når renter av egen sparing

innberegnes. Ombudet kan heller ikke umiddelbart se at forslaget har nevneverdig betydning for kvinners yrkesdeltakelse. Likestillingsombudet vil nok heller prioritere andre stønadsformer til foreldre med barn i denne aldersgruppe, f. eks. støtte til videregående utdanning, se Ombudets merknader under dette punkt.

Ombudet er forøvrig enig med utvalget i at barnetrygden som nå ikke bør gjøres til gjenstand for skattlegging eller inntektsprøving. Utvalget peker på at barnetrygden som den nå er utformet, er et fordelingspolitisk gunstig virkemiddel for å tilføre økonomiske ressurser til barnefamilier. Ombudet er enig i denne vurderingen.

Støtte for ungdom 16-19 år

Utvalget har gjennomgått dagens ordninger med lån og stipend til ungdom under videregående utdanning og mener at ordningene er både uhensiktsmessige og vanskelige å forstå. Spesielt gjelder dette den såkalte "prosentstipendmodellen". Utvalget foreslår et enklere stipendsystem som innebærer:

- et fast borteboerstipend tildelt uavhengig av foreldrenes økonomi og
- et behovsprøvd grunnstipend.

Flertallet i utvalget ser imidlertid dette stipendet i sammenheng med forslaget om å utvide barnetrygden for 16- og 17-åringer og foreslår derfor at dette bare skal tildeles 18-åringer.

Likestillingsombudet vil støtte en slik ordning som økonomisk legger forholdene bedre tilrette for at flest mulig av ungdom mellom 16 og 19 år kan ta videregående utdanning. Som utvalget peker på i sin utredning, mener også Ombudet at det fra en samfunnsøkonomisk synsvinkel er viktig at landet har en mest mulig utdannet og kompetent arbeidskraft. Også for den enkelte er det viktig å ha en utdanning for å klare seg best mulig på arbeidsmarkedet. Likestillingsombudet støtter utvalgets forslag om en enklere stipendmodell, men vil ut fra egne betraktninger rundt utvidelse av barnetrygden, gå inn for at stipendet skal tildeles 16-, 17- og 18-åringer. Ombudet mener at det er viktig med en målrettet stipendordning som kommer de til gode som har størst behov for støtte. Utvalget peker på at ungdom som verken tar videregående utdanning eller er i jobb, og som kommer fra ressursvake familier, vil tape på en slik ordning. Ombudet mener at denne gruppen, som sannsynligvis er en liten gruppe, burde kunne hjelpes med annen type støtte for ikke å falle mellom to stoler.

Gratis skolebøker

Utvalget går inn for en ordning med gratis skolebøker til alle elever i videregående skole, basert på en utlånsordning. Utvalget mener dette vil være en betydelig hjelp for foreldre med barn på dette trinnet og også et virkemiddel tilpasset intensjonene i Reform -94. Likestillingsombudet vil støtte dette forslaget. Som det pekes på i utredningen, vil dette utjevne forskjellen i kostnader for foreldre med barn i ulike fagretninger. Ombudet mener det er viktig at ikke valg av fag skal avgjøre om den enkelte har råd til å fullføre videregående skole.

INNDEKNING AV UTVALGETS FORSLAG

Utvalget har vurdert flere alternative inndekningsmuligheter for de merutgiftene utvalgets forslag vil medføre

Forsørgerfradraget.

Utvalget foreslår å avvikle forsørgerfradraget. Utvalget mener blant annet at forsørgerfradraget ikke har samme omfordelende virkning i kvinners favør som barnetrygden har. Utvalget mener videre at fordi forsørgerfradraget kan betraktes som en arbeidsfri inntekt, kan dette i prinsippet bidra til lavere yrkesaktivitet, selv om virkningen vil være ganske ubetydelig. Utvalget viser til at innsparingen ved å fjerne forsørgerfradraget vil beløpe seg til vel 2 milliarder kroner. Likestillingsombudet har ut fra disse betraktningene ingen store motforestillinger mot å fjerne forsørgerfradraget for dermed å kunne dekke inn andre foreslåtte endringer som Ombudet anser som viktigere.

Foreldrefradraget

Utvalget ønsker å spare inn 960 millioner kroner ved å fjerne foreldrefradraget, herunder standardbeløpet og fradrag for dokumenterte utgifter til barnepass. Utvalget viser i denne sammenheng til forslaget om et gratis pedagogisk tilbud til barn i alderen 3-5 år og mener at dersom et slikt tilbud blir realisert, er det liten grunn til å opprettholde standardbeløpet. Argumentet for å opprettholde fradraget for dokumenterte utgifter svekkes også i en slik situasjon fordi man ikke uten videre kan betrakte foreldrebetalingen som utgift til inntekts ervervelse. Ombudet mener at sistnevnte argument vil avhenge av størrelsen på barnehageutgiftene utover gratistilbudet, men er stort sett enig i disse argumentene for å avvikle foreldrefradraget. Utvalget viser til at foreldrefradraget i de fleste tilfellene gis til kvinnen (den med lavest inntekt), og at det dermed bidrar til å utjevne inntektsforskjellen mellom kvinner og menn. Utvalget mener imidlertid at skattefordelen av fradraget er relativt liten, og at det derfor er usikkert om foreldrefradraget har noen merkbar konsekvens for kvinners yrkesaktivitet. Ut fra en samlet vurdering av virkningene av å fjerne foreldrefradraget, vil ikke Ombudet imøtegå utvalgets forslag om å avvikle dette.

Skatteklasser 2

Det går fram av utredningen at dersom skatteklasser 2 avvikles, vil skatteinntekten øke med 950 mill. kroner.

De som har størst fordel av skatteklasser 2 er foruten enslige forsørgere, ektepar med og uten barn, med lav kontantinntekt, men der yrkesaktiviteten er skjevfordelt; den ene, som regel mannen, har arbeidsinntekt, mens den andre, hustruen, har liten eller ingen inntekt. Også husholdninger på de aller høyeste inntektsnivåene har stor fordel av skatteklasser 2. Hvis hustruens inntekt øker til over et visst nivå, går familien over til å skatte i klasse 1, noe som innebærer

høyere skatt på mannens inntekt og lavere skatt på hustruens. Utvalget peker på at skatteklasse 2 på denne måten kan bidra til å hemme gifte kvinners yrkesaktivitet. Som utvalget uttrykker det, medfører skatteklasse 2 et "potensiale" for at skattesystemet kan favorisere menns yrkesaktivitet. Hvorvidt kvinners yrkesaktivitet hemmes, vil imidlertid også være avhengig av kvinners preferanse for yrkeslivet. Selv om det er usikkert hvorvidt kvinners yrkesaktivitet vil øke dersom skatteklasse 2 fjernes, mener Ombudet at dette likevel kan være et argument for å fjerne skatteklasse 2. Ombudet vil nok heller ikke uten videre ønske å understøtte ektepar uten barn eller ektepar med barn, og som har meget høy inntekt.

Ved å fjerne skatteklasse 2 vil enslige forsørgere miste den skattefordelen de har etter denne ordningen. Utvalget har imidlertid lagt til grunn at enslige forsørgere skal skjermes ved en avvikling av skatteklasse 2 gjennom et særfradrag i skatten. Dette vil først og fremst gjelde enslige forsørgere med lav inntekt. Disse vil få kompensasjon gjennom skattebegrensingsregelen. Enslige forsørgere med inntekt over 130.000 kroner vil bli skattlagt etter ordinære regler. Ombudet mener det vil være nødvendig å skjerme enslige forsørger utover denne grensen.

Forøvrig kan Ombudet støtte forslaget om å avvikle skatteklasse 2

Søskengradering.

Utvalget går inn for å fjerne søskengraderingen i barnetrygden og viser til at det dreier seg om små beløp, og at det må ses i sammenheng med fordelingsvirkningen av de øvrige inndekningsforslag. Utvalget peker på at utvidet inntekt er jevnere fordelt enn kontantinntekten og mener at det er grunn til å regne med at verdien av det ulønnede arbeidet bidrar til at inntektsforskjellen er mindre mellom familier med få og med mange barn når en sammenlikner utvidet inntekt enn når en sammenlikner kontantinntekter. Utvalget mener derfor at fordelingsvirkningen av å fjerne søskentillegget er beskjedent. Det går imidlertid også fram av utredningen at det er husholdninger med lave inntekter som har størst fordel av søskengraderingselementet. Ombudet kan være enig i at fordelingsvirkningen av å fjerne søskentillegget er beskjedent hvis man forutsetter at familier med mange barn har en av foreldrene hjemme. Dette er imidlertid ikke tilfelle i alle familier. Blant annet vil enslige forsørgere med flere barn ikke ha samme mulighet til utvidet inntekt. Det samme vil gjelde familier i lavinntektsgrupper, der begge foreldrene er avhengig av å jobbe full dag. Forutsatt at disse familier kompenseres på annen måte, vil Ombudet imidlertid ikke ha større motforestillinger mot å fjerne søskentillegget. Det nevnes også i utredningen at en reduksjon i den arbeidsfrie inntekten, i dette tilfellet i barnetrygden, vil kunne innebære et visst potensiale for en økning i arbeidstilbudet, og da særlig for mødre i husholdninger med lave inntekter. Ombudet er enig i at dette til en viss grad kan være tilfelle, men tror imidlertid dette vil ha liten betydning i og med at søskentillegget er relativt lite.

Jeg vil forøvrig generelt bemerke at det i utredningen flere ganger er vist til at vi i Norge har en hovedregel om ett års omsorgspermisjon (med 80% lønn). For meg er det viktig å presisere at lengden av lønnet omsorgspermisjon må relateres til den

perioden arbeidstakeren får full lønnskompensasjon, dvs 42 uker. Det er viktig at kvinners lønn i forbindelse med fravær ved omsorg for små barn ikke reduseres til et stønadsspørsmål, og at kvinners lønn ikke anses som mindre viktig enn menns lønn. Det er derfor fortsatt viktig å ha som mål at permisjonstiden bør være ett år med lønn, og å ikke tildekke at dette fortsatt ikke er oppnådd

Med vennlig hilsen

Anne Lise Ryel
likestillingsombud

Saksbehandler: Rådgiver Kirsti Mejdell